

e-mail: alex.dreamtv@gmail.com

Чабан Галина Викторовна, кандидат економічних наук, доцент, зам. зав. кафедри учета и налогообложения

ГБУЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

e-mail: lesia.tirbah@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHORS

Burlakov Alexey Alexandrovich, candidate of economic Sciences, associate Professor of accounting and taxation

e-mail: alex.dreamtv@gmail.com

Chaban Galina Victorivna, Ph.D. in Economics Science, associate Professor of accounting and taxation SHEE «Pereiaslav-Khmelnytsky Hrygorii Skovoroda State Pedagogical University»

e-mail: lesia.tirbah@mail.ru

УДК 331.5: 316. 334. 55 (477.41)

ЗАЙНЯТІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЗГУРІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Воловик Л.М.

В статті розглядається зайнятість та проблеми безробіття населення сільських територій України на прикладі одного із віддалених районів столичної Київської області – Згурівського району.

***Метою дослідження** є аналіз зайнятості та проблем безробіття населення сільських територій України та окреслення шляхів щодо поліпшення соціально-економічних проблем на ринку праці Згурівського району Київської області.*

***Методи, що були використані в процесі дослідження.** У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний методи, що дозволило реалізувати завдання дослідження.*

***Результати роботи.** У статті на основі статистичних даних відділу статистики, служби зайнятості, відділів агропромислового та економічного розвитку і державної реєстрації Згурівського районної державної адміністрації Київської області проведено аналіз системи соціально-економічних відносин, пов'язаних із забезпеченням економічно активного населення Згурівського району Київської області робочими місцями та участю його в суспільно корисній діяльності.*

***Галузь застосування результатів.** Практика застосування при складанні та реалізації планів соціально-економічного розвитку Згурівського району Київської області, при викладанні курсів «Економічна і соціальна географія України», «Київщинознавство», «Краєзнавство».*

***Висновки.** Проведений аналіз проблеми дозволяє зазначити, що соціально-економічний розвиток сільських територій України повинен забезпечувати можливість реалізації трудового аспекту життєдіяльності населення і достатній рівень його доходів. Обмеження чи відсутність умов для реалізації трудового потенціалу створює передумови для загострення соціального напруження в межах окремої території і стає причиною трудових міграцій. Потоки трудових мігрантів віддзеркалюють локальні ринки праці. Значний відтік працездатного населення призводить до соціального занепаду сільських територій. Оптимізуються об'єкти освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, побутового обслуговування, не розвиваються інші об'єкти життєво необхідної інфраструктури. В кінцевому результаті це призводить до зрідження мережі сільських поселень шляхом зникнення окремих мало чисельних.*

***Ключові слова:** безробіття, зайнятість населення, суспільно корисна діяльність, міграційні потоки, сільська територія, ринок праці.*

ЗАНЯТОСТЬ И ПРОБЛЕМЫ БЕЗРАБОТИЦЫ НАСЕЛЕНИЯ КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УКРАИНЫ (НА ПРИМЕРЕ ЗГУРОВСКОГО РАЙОНА КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ)

Воловик Л.М.

В статье рассматривается занятость и проблемы безработицы населения сельских территорий Украины на примере одного из отдаленных районов столичной Киевской области - Згуровского района.

***Целью исследования** является анализ занятости и проблем безработицы населения сельских территорий Украины и определение путей по улучшению социально-экономических проблем на рынке труда Згуровского района Киевской области.*

***Методы, которые были использованы в процессе исследования.** В работе применена совокупность научных методов и подходов, в том числе системный, структурный, сравнительный, факторный методы, что позволило реализовать задачи исследования.*

Результаты работы. В статье на основе статистических данных отдела статистики, службы занятости, отделов агропромышленного и экономического развития и государственной регистрации Згуровской районной государственной администрации Киевской области проведен анализ системы социально-экономических отношений, связанных с обеспечением экономически активного населения Згуровского района Киевской области рабочими местами и участием его в общественно полезной деятельности.

Область применения результатов. Практика применения при составлении и реализации планов социально-экономического развития Згуровского района Киевской области, при преподавании курсов «Экономическая и социальная география Украины», «Киевщинознавство», «Краеведение».

Выводы. Проведенный анализ проблемы позволяет отметить, что социально-экономическое развитие сельских территорий Украины должно обеспечивать возможность реализации трудового аспекта жизнедеятельности населения и достаточный уровень его доходов. Ограничение или отсутствие условий для реализации трудового потенциала создает предпосылки для обострения социальной напряженности в пределах отдельной территории и становится причиной трудовых миграций. Потоки трудовых мигрантов отражают локальные рынки труда. Значительный отток трудоспособного населения приводит к социальному ухудшению сельских территорий. Оптимизируются объекты образования, здравоохранения, социальной защиты, бытового обслуживания, не развиваются другие объекты жизненно необходимой инфраструктуры. В конечном итоге это приводит к сжиганию сети сельских поселений путем исчезновения отдельных малочисленных.

Ключевые слова: безработица, занятость населения, общественно полезная деятельность, миграционные потоки, сельская территория, рынок труда.

EMPLOYMENT AND UNEMPLOYMENT PROBLEM OF POPULATION AS AN IMPORTANT FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS OF UKRAINE (ON THE EXAMPLE ZGUROVSKY DISTRICT, KYIV REGION)

Volovyk L.M.

The article discusses the problems of employment and unemployment in rural areas of Ukraine as an example of one of the remote areas of the capital Kyiv region - Zgurovsky district.

The aim of the study is to analyze the problems of employment and unemployment in rural areas of Ukraine and to identify ways to improve the socio-economic problems in the labor market Zgurovsky district, Kyiv region.

The methods that were used in the study. *The paper used a set of scientific methods and approaches, including systemic, structural, comparative, factorial methods that allowed to realize objectives of the study.*

The results of the work. *In the article on the basis of statistical data of department of statistics, service of employment, departments of agroindustrial and economic development and state registration Zhuriv'skyi district state administration of Kyiv region the analysis the system of the socio-economic relations, connected with the provision of the economically active population jobs and involving it in socially useful activity.*

Application results. *The practice of using in the preparation and implementation of plans for socio-economic development Zgurovsky district, Kyiv region, in the teaching of the courses «Economic and social geography of Ukraine», «Kyiv region», «Regional studies».*

Conclusions. *The conducted analysis of problem allows to mark that socio-economic development of rural territories of Ukraine must provide marketability of labour aspect of vital functions of population and sufficient level of his profits. Limitation or absence for realization of labour potential creates pre-conditions for intensifying of social tension within the limits of separate territory and becomes reason of labour migrations. The streams of labour migrants reflect local labour markets. The considerable outflow of capable of working population results in the social decline of rural territories. The objects of education, health protection, social defence, domestic consumer services are optimized, other objects do not develop vitally necessary infrastructure. In the end it results in the liquation of network of rural settlements by disappearance of separate small in numbers.*

Keywords: *unemployment, employment of population, publicly useful activity, migratory streams, rural territory, labour-market.*

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні умови проживання сільського населення, новий тип сільськогосподарської діяльності, організаційно-економічна структура виробництва істотно впливають на динаміку, розселення і зайнятість сільських жителів. Неприятлива статево-вікова структура населення є суттєвим чинником зменшення чисельності населення і навіть кількості сільських поселень. Стимулюючих важелів подолання цієї ситуації у сільській місцевості державними органами не запропоновано. Занепад у сільській місцевості соціальної інфраструктури, недостатня економічна і соціальна обґрунтованість реформ в аграрному секторі зумовлюють посилення депресивності сільських територій в т.ч. і досліджуваного Згурівського району Київської області, подальше зменшення чисельності сільського населення і зрідження мережі сільських поселень.

Зайнятість населення виступає чи не основним чинником подальшого розвитку сільських територій, сприяє зменшенню відтоку населення, збереженню поселенської мережі і розвитку соціальної інфраструктури тощо.

В сучасних умовах розвитку економіки особливої уваги набувають проблеми ефективної зайнятості населення, створення ринку праці і запобігання масового безробіття. За даними Міжнародної організації праці кількість безробітних у світі станом на 01.01.2015 року становила 208 млн. осіб, кожний третій працездатний не має роботи взагалі або має випадковий чи сезонний заробіток. У листопаді 2015 року рівень безробіття у країнах Євросоюзу впав до 10,5 відсотка. Утім, рівень безробіття суттєво різниться від країни до країни - від майже 25 відсотків у Греції до 4,5 відсотка в Німеччині. Загалом у 19 країнах ЄС, де використовують євро, не мають роботи 16,9 мільйона осіб. Останній пік безробіття у Єврозоні припав на вересень 2013 року, коли середній рівень безробіття сягнув 12,2 відсотка. Відтоді цей показник поступово скорочується.

Утім, економісти побоюються, що економічне зростання у Європейському Союзі занадто слабке, щоб відчутно структурно вплинути на велику частку безробітних у Греції, Іспанії та Португалії, а також у таких економічно потужних країнах, як Італія та Франція.

Ситуація на ринку праці в Україні залишається напруженою й характеризується скороченням зайнятості та зростанням безробіття. Чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років за 9 місяців 2016 року становила 16,3 млн. осіб та, у порівнянні з 9 місяцями 2015 року скоротилася на 182 тисяч. Рівень зайнятості знизився з 56,9% до 56,5%. Найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Києві (62,5%), Харківській (59,8%) та Дніпропетровській області (59,1%), а найнижчий – у Донецькій (50,2%), Волинській (51,2%) та Тернопільській (52,5%) областях. Жінок серед безробітних у 1,2 рази більше, ніж чоловіків. На ринку праці роботодавці пропонують 31,3 тисяч вакансій, тобто на одне місце претендують 16 осіб. В Україні 76% населення має вищу освіту, але виникає питання щодо пропозицій відповідності фахівців на ринку праці.

Усі наведені вище факти свідчать про те, що в Україні виникли складні соціально-економічні проблеми: безробіття набуває масового характеру, зростає напруга на ринку праці та рівень і тривалість безробіття, поширюється розвиток вимушеної неповної чи неформальної зайнятості, нелегальна трудова міграція, ще в гіршому стані перебувають віддалені – периферійні райони. Ця ситуація вимагає детального вивчення, докладного аналізу для своєчасного впливу, спрямованого на її поліпшення. Ця проблема є досить актуальною і в Згурівському районі Київської області, що складає велику загрозу для соціального благополуччя населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами зайнятості населення та розробкою шляхів вирішення безробіття в Україні займалися такі відомі науковці як А. Бабаскін, С. Бандур, І. Бондар, П. Ю. Буряк, К.О.Буткалюк, О. А. Грішнова, Гринюк Т.А., Доценко А.І., Ю. Краснов, Е. Лібанова, В.П.Нагірна, Г.П.Підгрушний, Пітюренко Ю.І., Фащевський М.І. та ін.

Зайнятість сільського населення великою мірою залежить від двох чинників - агросоціальних ринкових відносин, насамперед розвитку в перспективі ринку землі, а також від територіальної диференціації природних умов. Останнє відіграє важливу роль у визначенні видів сільськогосподарської діяльності, напрямів розвитку і галузевої структури рослинництва і тваринництва, розміщенні переробних галузей, що базуються на сільськогосподарській сировині. Особливе значення має конкурентоспроможність української продукції на світовому ринку.

У перспективі створення належних умов проживання сільського населення та дотримання визначених законодавством соціальних стандартів сприятиме збереженню сільських поселень, зменшенню відтоку населення, подальшому соціально-економічному розвитку сільських територій.

Метою дослідження: дослідити та проаналізувати показники зайнятості та безробіття населення у Згурівському районі Київської області; порівняти їх із середніми в Україні; окреслити шляхи щодо поліпшення соціально-економічних проблем на ринку праці.

Виклад основного матеріалу. Зайнятість населення – це система соціально-економічних відносин, пов'язаних із забезпеченням економічного активного населення регіону робочими місцями та участю його в суспільно-корисній праці. Обумовлена специфікою природно-економічної зони, етнічним складом населення, формами розселення (місто, село) та ін.. Кількісно характеризується рівнем залучення населення або його окремих груп до суспільно-корисної діяльності.

Зайнятість населення – це категорія регіональна. Вона досліджується у межах країни, області, району, міста тощо.

Рівень зайнятості населення у регіоні – відношення кількості зайнятого населення регіону до усього його економічно активного населення або до його працездатного населення працездатного віку [2,с.85].

Згідно із Законом України «Про зайнятість населення» до зайнятого населення належать громадяни нашої країни, які проживають на її території на законних підставах, а саме:

- працюючи за наймом на умовах повного або неповного робочого дня (тижня) на підприємствах, установах, організаціях незалежно від форм власності, у міжнародних та іноземних організаціях в Україні та за кордоном;

- громадяни, які самостійно забезпечують себе роботою, включаючи підприємців, осіб, зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю, творчою діяльністю, члени кооперативів, фермери та члени їхніх сімей, які беруть участь у виробництві;

- вибрані, призначені або затверджені на оплачувану посаду в органах державної влади, управління чи в суспільних об'єднаннях;

- громадяни, які служать у Збройних силах, прикордонних, внутрішніх, залізничних військах, органах безпеки та внутрішніх справ;
- особи, які проходять професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації з відривом від виробництва; які навчаються у денних загальноосвітніх школах, середніх спеціальних та вищих навчальних закладах;
- зайняті вихованням дітей, доглядом за хворими, інвалідами та громадянами похилого віку;
- працюючі громадяни інших держав, які тимчасово перебувають в Україні і виконують функції, не пов'язані із забезпеченням діяльності посольств і місій [2, с. 238].

Розрізняють такі форми зайнятості: повну, неповну, часткову, первинну та вторинну зайнятість.

В Україні вперше у 1991 році з прийняттям Закону «Про зайнятість населення» законодавчо визначається безробіття, згідно з яким безробітними вважаються люди працездатного віку, які втратили роботу з незалежних від них причин, не мають заробітку, а також ті громадяни, що виходять на ринок праці, зареєстровані в центрах зайнятості, шукають роботу і здатні приступити до праці [1].

До безробітних, зареєстрованих в органах державної служби зайнятості, відносяться особи, що не мають роботи, шукають роботу і в установленому порядку отримали офіційний статус безробітного в органах державної служби зайнятості.

Фінансова криза, яка стала соціально-економічною кризою, призвела до різкого зростання безробіття населення серед молоді і збільшила недовіру молодих людей до вищих навчальних закладів, урядів та корпорацій. Також, у даний час, посиленню напруги на українському молодіжному ринку праці сприяли такі чинники: криза в економіці, демографічний, ліквідація робочих місць з менш жорсткими та створення нових – з більш жорсткими вимогами найму, перехід підприємств у приватну власність. Жорсткі вимоги сучасних роботодавців передбачають наявність у працівників здатності виробляти конкурентоспроможну продукцію. Ринкова економіка вимагає, щоб кожен працівник володів «базовими компетентностями», тобто наскрізними знаннями і вміннями, потрібними для роботи у будь-яких підрозділах різних галузей виробництва.

Належний рівень виробничої культури, корпоративна солідарність, єдність у зусиллях, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможної продукції – ось ті якості, якими має володіти сучасний фахівець. Тому найбільша потреба підприємств була у кваліфікованих робітниках з інструментом (19,8% від загальної кількості вільних робочих місць у 2016 році), працівниках найпростіших професій у сфері торгівлі, послуг, промисловості, будівництва та транспорту (16%) і робітниках з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (15,8%).

Згурівський район Київської області був утворений Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 25 вересня 1986 року № 2871 – XI. Він є наймолодшим у Київській області. Його утворення зумовлено аварією на Чорнобильській атомній електростанції і співпало в часі з переселенням частини жителів Чорнобильського, Іванківського та Поліського районів Київської області. Загальна площа району 763,1 км². Районний центр – Згурівка (5,2 тис. осіб).

У районі 41 населений пункт, одна селищна і 20 сільських рад. Населення – 16,4 тис. осіб, в тому числі 5868 пенсіонерів, працездатного населення 9,6 тис. осіб, дітей та молоді шкільного віку – 3,1 тис. осіб [10].

Особливості галузевої структури зайнятості економічно активного населення визначаються, головним чином, рівнем соціально-економічного розвитку району. Вони проявляються у співвідношенні частки зайнятих у промисловості, сільському господарстві та сфері послуг. Саме це визначає відношення району до того чи іншого типу розвитку господарства [9, с. 229]. Відповідно до галузевої структури зайнятості населення Згурівський район є агропромисловий.

У районі зареєстровано 9600 осіб працездатного населення. Серед усіх зайнятих 66 % зайняті у сільському господарстві, 20% - у промисловості, 14% у нематеріальній сфері. Галузева структура зайнятості представлена на діаграмі (рис. 1).

Ринок праці та сфера зайнятості населення безпосередньо залежить від стану соціально-економічного розвитку району. Загальна кількість штатних працівників у районі нараховує 4601 особу, у тому числі у юридичних осіб – 4380, у фізичних - 221 особу; чисельність працюючих у сфері малого підприємництва становить 1868 осіб.

За даними служби зайнятості Згурівського району на 1 жовтня 2016 року зареєстровано 1205 платників податків, що на 0,9% більше, ніж у минулому році, серед яких 454 юридичні особи та 751 фізична особа-підприємець. Загальна кількість суб'єктів малого і середнього підприємництва, враховуючи (селянські) фермерські господарства, становить 901 одиницю [10].

У Згурівському районі працює 4 підприємства харчової промисловості (Філія ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» - спеціалізований завод з виробництва дитячого молочного харчування; ТОВ «Краєвид»- цукровий завод; ТОВ «Завод «Олівін»- виробництво пива, соку, реалізація і вирощування зерняткових і кісточкових фруктів; ТОВ «Право» - виробництво хліба та хлібобулочних виробів. Значну роль у забезпеченні місцем роботи мають підприємства будівельної промисловості (ТОВ «Прушинські», ТОВ «Будівельник», МП «Будівельник», ПАТ «Згурівський агробуд»).

В районі діє 105 сільськогосподарських формувань різної форми власності на засадах приватної власності та оренди землі. Найпотужнішими господарствами з вирощування зернових є: СП ТОВ «Нива Переяславщини», СТОВ «Аратта», ТОВ «Кіс Агро», СТОВ «Урожай», ФГ «Тетяна-2011», ТОВ «Обрій». Для району характерним є розвиток тваринництва: свинарством займаються шість господарств: СП ТОВ «Нива

Переяславщини» (4 свиногокомплекси), ТОВ «Зелена брама», ТОВ «Обрій», ПП АФ «Скіпщина», ТОВ ВП «Центр», ФГ «Родина-2007; м'ясне скотарство представлено ФГ «Лісовчуки»; розведення кіз альпійської та зааненської порід французької селекції - ФГ «Тетяна-2011»; з розведення великої рогатої худоби голштинської породи і виробництва молока є ТОВ «Українська молочна компанія».

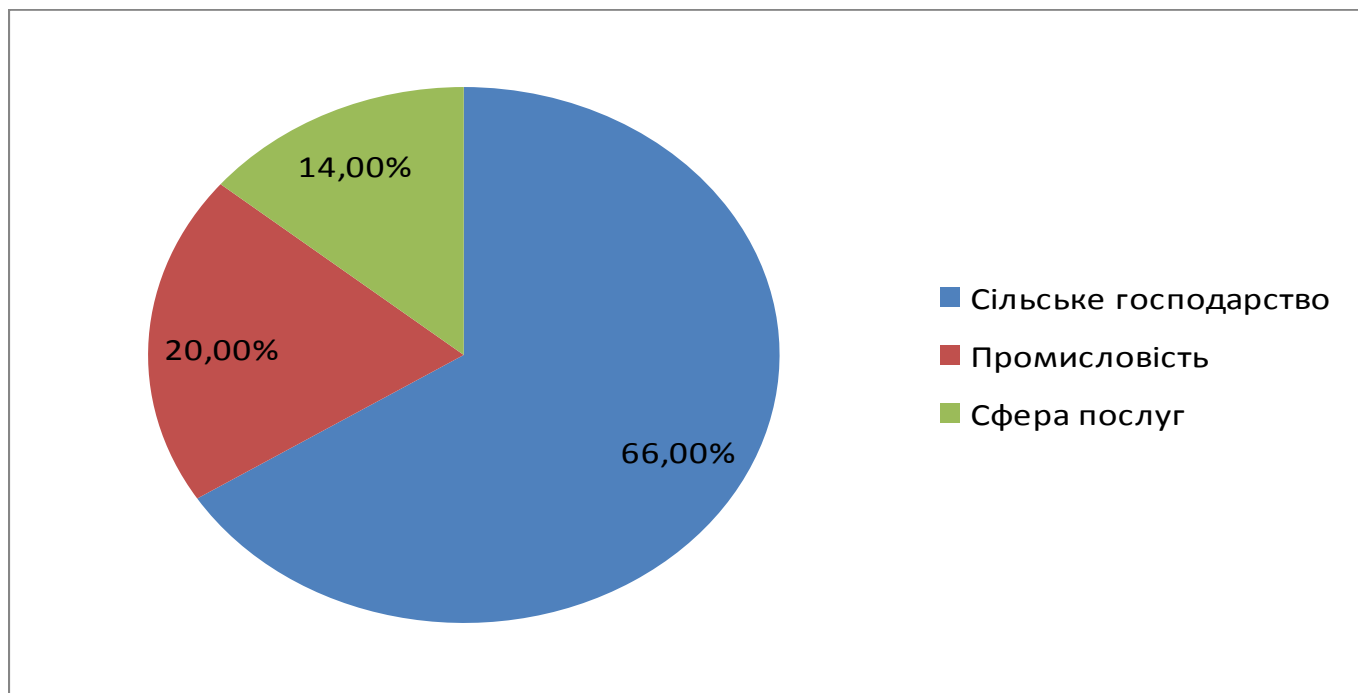

Рисунок 1. Галузева структура зайнятості населення Згурівського району

**Дані відділу статистики служби зайнятості у Згурівському районі*

Серед закладів невиробничої сфери - 32 державні установи, 20 сільських і 1 селищна рада, 20 шкіл, позашкільних та дошкільних навчальних закладів, професійний ліцей, 47 закладів культури, 9 закладів медицини та 25 фельдшерсько-акушерських пунктів. На території району працюють 142 підприємства торгівлі (з них 102 – продовольчих та 40 – непродовольчих магазинів), 13 закладів ресторанного господарства (9 кафе, 3 кафетерії, 1 їдальня), комунальне підприємство «Згурівський селищний ринок». В селищі працює підприємство мережевої торгівлі «Наш край», ТЦ «Жовтневий».

У табл. 1. показано організації і підприємства, де зареєстрована найбільша кількість працівників. Лідером за кількістю зареєстрованих працівників є СП ТОВ «Нива Переяславщини», яка забезпечує роботою жителів 8 сіл району.

Таблиця 1. Зайнятість населення Згурівського району

№ п/п	Назва організації чи підприємства	Кількість працюючих
1.	СП ТОВ «Нива Переяславщини»	1034
2.	Заклади освіти	695
3.	ТОВ «Краєвид»	249
4.	ТОВ «Українська молочна компанія»	248
5.	Філія ПАТ «Яготинське для дітей»	134
6.	ФГ «Тетяна - 2011»	187
7.	Медицина	146

**Дані відділу статистики Згурівського району Київської області.*

Слід зазначити, що найбільше зайнятого населення у сільському господарстві району. За умов створення сприятливого інвестиційно-економічного середовища, державної підтримки та стимулювання, сільське господарство Згурівського району Київської області може стати основною силою, здатною сприяти економічному розвитку сільської місцевості, удосконаленню підприємництва в аграрній сфері, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продовольчої продукції, створення робочих місць і покращення якості життя сільського населення.

Висновки. Важливим принципом удосконалення зайнятості населення Згурівського району Київської області є врахування сучасної демографічної ситуації і тенденцій відтворення населення в сільській місцевості. Динаміка населення є найбільш узагальнюючим показником, який характеризує рівень та якість життя населення в районі. З метою подолання безробіття в районі необхідно розробити механізми працевлаштування жителів сіл

у сільській місцевості за місцем проживання, розширити сферу і кількість видів трудової діяльності. Важливо розробити механізми, що стримували б сільських жителів від активізації міграції у міста і за межі країни, яка може настати у зв'язку із запровадженням ринку землі. Слід удосконалювати галузеву структуру сільськогосподарського виробництва, збільшуючи частку працездатних виробництв. Визначальним принципом регулювання зайнятості населення сільських територій є розроблення та дотримання законодавства у сфері державної регіональної політики та стратегії розвитку регіонів України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про зайнятість населення» Відомості Верховної Ради України № 5492 – УІ (5492 – 17) від 20.11.2012, ВВР, 2013, №51, ст.716.
2. О.Д.Богорад, О.М.Невелєв, В.М.Падалка, М.В.Підмогильний. *Регіональна економіка. Словник-довідник* (за ред. М.В.Підмогильного)/ Богорад О.Д., Невелєв О.М., Падалка В.М., Підмогильний М.В. - Науково-дослідний інститут соціально-економічних проблем міста, Київ, 2004, 346 с.
3. Буличева Т.В. Особливості делімітації меж столичної регіональної системи розселення / Т.В.Буличева // *Матеріали наук. - практич. конф. «Суспільно-географічні проблеми розвитку продуктивних сил України»* (Київ, 15 – 16 травня 2001 р.). – К., 2001. – С.131 – 132.
4. Воловик Л.М. Особливості функціональної визначеності периферійних районів столичної області і раціональне використання ресурсів (на прикладі Київської області) / Людмила Михайлівна Воловик // *Науковий часопис національного педагогічного університету ім.М. Драгоманова. Серія 4. – Географія і сучасність. – Випуск 26. - 2011. – С. 77 – 90.*(1,4 авт.арк.).
5. Воловик Л.М. Демографічна ситуація і міграційна активність населення периферійних районів (на прикладі Київської області) / Людмила Михайлівна Воловик // «Географія і туризм» Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Випуск 16. – 2011. - С. 200 – 207.
6. Гукалова І.В. Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація: Монографія / Ірина Володимирівна Гукалова. – Інститут географії НАН України. – К., 2009. – 346 с.
7. Доценко А.І. Концепція розселення населення / Анатолій Іванович Доценко. – К. : РВПС України НАН України, 2008. – 72 с.
8. Іщук С.І., Гладкий О.В.Територіальна структура системи розселення Київської господарської агломерації / С.І.Іщук, О.В.Гладкий //Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Географія. – Тернопіль,2005. - №2. – С. 48 – 89.
9. Нагірна В.П. Територіальна структура господарства і розселення населення: ретроспектива і сучасні реалії/ Валентина Петрівна Нагірна // *Український географічний журнал. – К., 2009. - № 1. – С.36 – 41.*
10. *Статистичний щорічник Київської області за 2015 рік* (за ред. Л.П.Височан). – К.: Головне управління статистики у Київській області, 2016. – 484 с.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro zainiatist naseleennia» Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy № 5492 – UI (5492 – 17) vid 20.11.2012, VVR, 2013, №51, st.716.
2. O.D.Bohorad, O.M.Neveliev, V.M.Padalka, M.V.Pidmohylnyi. *Rehionalna ekonomika. Slovnyk-dovidnyk* (za red. M.V.Pidmohylnoho)/ Bohorad O.D., Neveliev O.M., Padalka V.M., Pidmohylnyi M.V. - *Naukovo-doslidnyi instytut sotsialno-ekonomichnykh problem mista, Kyiv, 2004, 346 s.*
3. Bulycheva T.V. *Osoblyvosti delimitatsii mezh stolychnoi rehionalnoi systemy rozselennia* / T.V.Bulycheva // *Materialy nauk. - praktych. konf. «Suspilno-heohrafichni problemy rozvytku produktyvnykh syl Ukrainy»* (Kyiv, 15 – 16 travnia 2001 r.). – K., 2001. – S.131 – 132.
4. Volovyk L.M. *Osoblyvosti funktsionalnoi vyznachenosti peryferiinykh raioniv stolychnoi oblasti i ratsionalne vykorystannia resursiv* (na prykladi Kyivskoi oblasti) /Liudmyla Mykhailivna Volovyk // *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im..M. Drahomanova. Serii 4. – Heohrafiia i suchasnist. – Vypusk 26. - 2011. – S. 77 – 90.*(1,4 avt.ark.).
5. Volovyk L.M. *Demohrafichna sytuatsiia i mihratsiina aktyvnist naseleennia peryferiinykh raioniv* (na prykladi Kyivskoi oblasti) / Liudmyla Mykhailivna Volovyk // «Heohrafiia i turyzm» Kyivskoho Natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Vypusk 16. – 2011. - S. 200 – 207.
6. Hukalova I.V. *Yakist zhyttia naseleennia Ukrainy: suspilno-heohrafichna kontseptualizatsiia: Monohrafiia* / Iryna Volodymyrivna Hukalova. – Instytut heohrafiï NAN Ukrainy. – K., 2009. – 346 s.
7. Dotsenko A.I. *Kontseptsii rozselennia naseleennia* / Anatolii Ivanovych Dotsenko. – K. : RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, 2008. – 72 s.
8. Ishchuk S.I., Hladkyi O.V.*Terytorialna struktura systemy rozselennia Kyivskoi hospodarskoi ahlomeratsii* / S.I.Ishchuk, O.V.Hladkyi // *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Heohrafiia. – Ternopil,2005. - №2. – S. 48 – 89.*
9. Nahirna V.P. *Terytorialna struktura hospodarstva i rozselennia naseleennia: retrospektyva i suchasni realii*/ Valentyna Petrivna Nahirna // *Ukrainskyi heohrafichniy zhurnal. – K., 2009. - № 1. – S.36 – 41.*
10. *Statystychnyi shchorichnyk Kyivskoi oblasti za 2015 rik* (za red. L.P.Vysochan). – K.: Holovne upravlinnia statystyky u Kyivskii oblasti, 2016. – 484 s.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Воловик Людмила Михайлівна, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри географії, екології та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08400, Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Воловик Людмила Михайловна, кандидат географических наук, доцент, доцент кафедры географии, экологии и методики обучения
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды»
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, 08400, Украина

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Volovyk Lyudmila, Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor of Geography, Environment and teaching methods
SHEE «Perejaslav-Khmelnysky State Pedagogical University»
st. Sukhomlynsky, 30 m. Pereyaslav-Khmelnitsky, 08400, Ukraine

УДК 69.003

**ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ПРОЕКТІВ
РЕІНЖИНІРИНГУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРЯДНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Гуцало А.В.

Метою статті є удосконалення науково-методичних підходів до розробки та запровадження реінжинірингу бізнес-процесів, що уособлюють та формують загальне уявлення про процес запровадження реінжинірингу як елементу реалізації методичного підходу до управління на підприємствах в розрізі складових збалансованої системи показників (Balanced Score Card).

Предмет дослідження - розробка теоретичних та методологічних засад управління вибором ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів на підрядних підприємствах будівельного комплексу.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання, фундаментальні положення економічної теорії, економіки підприємства та управління економічними системами, методологічні положення аналізу інформаційних технологій, сучасні концепції управління інноваційною діяльністю. Емпіричною основою дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних учених із проблем реінжинірингу бізнес-процесів.

Результати роботи. Стаття присвячена розробленню теоретичних та методологічних засад управління вибором ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів на підрядних будівельних підприємствах. Удосконалено теоретико-методологічні засади управління вибором напрямів реінжинірингу бізнес-процесів, що є адаптованими до специфіки будівельного ринку та функціонально-операційних особливостей зазначених підприємств. Розроблено науково-методичні положення щодо обґрунтування вибору ефективних напрямів реінжинірингу бізнес-процесів підрядних будівельних на основі збалансованої системи показників (Balanced Score Card).

Галузь застосування результатів. Наукові положення та практичні рекомендації, сформульовані в статті, дозволяють підвищити ефективність управління будівельними підрядними організаціями.

Висновки. Узагальнено алгоритм реалізації реінжинірингу, на відміну від існуючих, ґрунтується на запровадженні певних етапів, під якими розуміють набір певних дій, що спрямовані на аналіз, виявлення особливостей функціонування, проблем підприємства та виконання певних поставлених цілей підприємством в комплексі на кожному етапі. Запропоновано методичний підхід до організації реінжинірингу, що передбачає оцінювання бізнес-потенціалу, аналізу бізнес-процесів та виявлення факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на можливості та проблеми для прийняття рішення щодо доцільності запровадження реінжинірингу.

Ключові слова: реінжиніринг бізнес-процесів, управління, підрядне будівельне підприємство, збалансована система показників

**УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОГО ИНСТРУМЕНТАРИЯ ПРОЕКТОВ
РЕИНЖИНИРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОДРЯДНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ**

Гуцало А.В.

Целью статьи является усовершенствование научно-методических подходов к разработке и внедрению реинжиниринга бизнес-процессов, которые олицетворяют и формируют общее представление о процессе внедрения реинжиниринга как элемента реализации методического